

Tehisaruvision tulevikukinost aastal 2050

Eesti Filmi Instituudi arengukava 2025-2029

KÕNETAV, KAALUKAS JA KONKURENTSIVÕIMELINE EESTI FILM

SISSEJUHATUS

Filmivaldkond on globaalselt suurte muutuste ja arengute keerises, millest ei jää puutumata ka Eesti filmitegijad. Eestis on viimasel paarikümnel aastal pööratud tähelepanu valdkonna rahvusvahelistumisele, professionaalsete oskuste arendamisele ja organisatsioonilisele ülesehitusele, mille tulemusena on järjepidevalt kasvanud nii siinse filmitööstuse tootmismahud kui ka kohalikud kinokülastuse näitajad. Samal ajal toob Euroopa Liidu rahastatud CesCine¹ projekti raport välja, et vaatamata valdkonna arengule ei ole see viinud rahvusvahelistel turgudel teenitud tulu silmas pidades nähtava ekspordieduni. Samuti pole Eesti film hoolimata järk-järgulisest festivaliedust suutnud saavutada tunnustatud kuvandi staatust. Tekib risk, et rahvusvaheliste tootmisprojektide teenindamine võib mõjutada vahendite jagamist rahvuslikele filmidele, mistõttu on oluline vältida sektori muutumist ainult teenindusmajanduseks. Samas, filmivaldkonna rahvusvaheline majandusmudel nõuab nii välisinvesteeringute kaasamist kui ka rahvuslike filmide toetamist, mistõttu on oluline leida tasakaal nende kahe vahel. Eesti peab väikeriigina oma tegevust fokuseerima, keskendudes rahvusvahelises konkurentsipüsivuseks kõige olulisemale. **Eesti Filmi Instituudi arengukavaga seatakse prioriteediks rahvuskultuuriliselt olulised ja meile eriomaseid lugusid jutustavad autorifilmid, millel on potentsiaali saavutada festivalide tunnustus ning rahvusvaheline levi.**

Filmivaldkonna arendamisel lähtub EFI valdkonda mõjutavatest trendidest, ohtudest ja võimalustest, sh:

- Globaalne ületootmine ning sisuloome üleküllus, mistõttu on keeruline eristuda, samal ajal on ka inimeste audiovisuaalmeedia tarbimise mahud kasvutrendis.
- Juhtivatel platvormidel on suur mõju ka väiksemate rahvuslike filmide tootmisele, kuid platvormide vähene kasumlikkus võib tulevikus mõjutada filmitootmist laiemalt. See võib vähendada kaastootmist ja muuta sissetulevate projektide mahtu, mis mõjutab väikeriigi filmitööstust tervikuna.
- Tehnoloogia ja tehisaru tohutu areng ning selle mõju filmitööstusele.
- Üha suurem roll on rahvusvahelisel kaastootmisel.
- Filmitootmise väärtusahel on muutumas üha publikukesksemaks.
- Majanduskriisid, mis panevad löögi alla rahvusliku filmirahastuse.
- Ebakindlus Euroopa Liidu filmirahastuse tuleviku ja mahtude osas, konkurents piiratud vahenditele üha suureneb.
- Filmifestivalid peavad ellujäämiseks kohanema ja muutma oma ärimudeleid, see mõjutab omakorda rahvusliku kino nähtavust rahvusvahelisel tasandil.
- Filmitööstuses rakendatakse senisest rohkem integreeritud mudeleid kogu väärtusahela ulatuses.
- Otsustusprotsessides muutumas üha olulisemaks andmepõhisus, samas on olemasolevad andmed (sh ekspordi puudutavad andmed) puudulikud.
- Vajadus valdkonnas tegutsevate professionaalsete oskuste ja teadmiste arendamiseks, ennekõike kiire tehnoloogilise arengu kontekstis.
- Kaasava ja kestliku filmitootmise teemade esiletõus, sh soolise võrdõiguslikkuse küsimused ning keskkonnasõbraliku filmitööstuse arendamine.
- Kultuurilise mitmekesisuse tähtsustamine Euroopas ning väikeriikide (sh Eesti) nähtavus laiemalt.

EFI arengukava lähtub Eesti kultuuri arengukavas 2021-2030 filmivaldkonnale püstitatud eesmärkidest, sh:

- Eesti mitmekesise ja kvaliteetse filmiloomingu mahud tagavad filmitööstuse tervikliku arengu.
- Filmivaldkonna professionaalidel on tingimused järjepidevaks arenguks ja eneseteostuseks.
- Eesti filmivaldkond on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline.
- Eesti on hinnatud sihtkoht rahvusvaheliste filmiprojektide elluviimisel.
- Audiovisuaalse kirjaoskuse ja filmialase teadlikkuse tase ühiskonnas on kõrge.
- Eestis on võimalik omandada rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist eestikeelset tasuta filmiharidust.
- Kinolevi on Eestis jätkusuutlik ja regionaalselt kättesaadav.
- Eesti vaatajad hindavad väärtfilmi ning tagatud on juurdepääs Euroopa ja maailmakino paremikule.
- Eesti filmilooming on digitaalsetel platvormidel laialdaselt kättesaadav.
- Eestis korraldatakse kõrgetasemelisi filmifestivale.
- Eesti filmipärand on hästi hoitud ja kättesaadav.

¹ INCREASING THE INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE FILM INDUSTRY IN SMALL EUROPEAN MARKETS, <https://www.crescine.eu/small-film-industries/estonia>

EFI MISSIOON

Eesti rahvusliku filmikultuuri säilitamine ja arendamine.

EFI VISIOON

Rahvuskultuuriliselt kaalukas ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline Eesti film.

EFI EESMÄRGID

ÜLDEESMÄRK: Eestis tehakse ja vaadatakse kunstiliselt kõrgetasemelisi eestikeelseid ja eesti kultuuri peegeldavaid filme.

Üldeesmärgi elluviimiseks keskendub EFI kahele suunale - filmitegijad ja filmivaatajad.

ALAEESMÄRK 1: Eesti on professionaalsete filmitegijatega innovaatiline ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline filmiriik, kus luuakse vaatajaid kõnetavaid ning tunnustust väärivaid filme.

ALAEESMÄRK 2: Eesti publik on kõrge audiovisuaalse kirjaoskusega ja filmiteadlik, armastatakse vaadata nii kodumaiseid filme kui osatakse hinnata ka rahvusvahelist heal tasemel kinokultuuri.

MÕÕDIKUD 2028

- Aastas linastub vähemalt 15 erinevast filmiliigist täispikka filmi
- Eesti filmide turuosa kõikidest kinokülastustest on vähemalt 20%, koos Euroopa filmidega on turuosa kokku vähemalt 35%
- Igal aastal on vähemalt neli EFI rahastatud filmi esindatud maailma tippfestivalide (võistlus) programmis (PÖFF, Cannes, Veneetsia, Berliin, Toronto, IDFA, CPH:DOX, HotDocs, Sheffield, Sundance, REËL, Tribeca, Locarno, Annecy, Stuttgart, Ottawa, Lyon ja Bologna)
- Eesti osaleb aastas vähemalt 8 kaastootmisprojektis ja Eestis filmitakse aastas koos telesarjadega Film Estonia programmi raames vähemalt 10 välismaist produktsiooni
- Eesti rahvuslike filmide tootmise eelarve kasvab koos Film Estonia tagasimakse programmi mahuga, ning ka turunduseelarve suureneb tänu partnerite ja väliste rahastusprogrammide toetusele
- Tallinnfilmi mängu-, anima- ja dokumentaalfilmidest on üle 75% digitud ja kättesaadavad

TEGEVUSSUUNAD

TEGEVUSSUUND 1: KESTLIK FILMILOOME

ALAEESMÄRK: Eesti on professionaalsete filmitegijatega innovaatiline ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline filmiriik, kus luuakse vaatajaid kõnetavaid ning tunnustust väärivaid filme.

1.1. Toetame valdkonna arengut **filmide arendamise, tootmise ja turundamise finantseerimise** kaudu kogu filmitootmistsükli ulatuses. Toetuste jagamisel võetakse arvesse filmiprojektide kunstilist taset, rahvuskultuurilist tähtsust, žanrilist mitmekesisust, filmimaailma olulisi trende ja filmiprofessionaalide võimalusi erialaseks eneseteostuseks. Toetame nii debütante kui kogunud filmitegijaid, pidades oluliseks järgida võrdsete võimaluste ja õiglase kohtlemise põhimõtteid, olenemata inimese soost, rahvusest ja usulisest kuuluvusest. Peame oluliseks, et ka eelarvekärbete tingimustes jätkuks filmitootmise riiklik finantseerimine mahus, mis tagaks valdkonna järjepidevuse, arenguvõimalused ning rahvusvahelise konkurentsivõime. Lisaks riiklikule rahastusele peame oluliseks **rahastusallikate mitmekesistamist**, panustame uute finantseerimismudelite väljatöötamisse, sh voogedastusplatvormide ja teiste audiovisuaalsisu vahendajate maksustamiseks ning eraraha kaasamise soodustamiseks. Koostöös Statistikaameti, Maksu- ja Tolliameti ning teiste osapooltega analüüsime filmivaldkonna majanduslikku mõju ühiskonnale, näitamaks valdkonda investeerimise pikaajalist positiivset efekti.

1.2. Valdtkonna terviklikuks arengu eelduseks on hästi toimiv **filmivaldkonna ökosüsteem**, tihe koostöö kõikide osapoolte vahel ning selgelt kokkulepitud strateegilised eesmärgid. Koostöös valdkonna esindusorganisatsioonidega uuendame **Eesti filmistrateegiat**, teeme ettepanekuid nii riiklike kui ka Euroopa tasandi poliitikate ja arengukavade koostamisel ning panustame riigi vastava otsuse korral filmiseaduse koostamise protsessi. Osaleme rahvusvahelistes filmialast koostööd edendavates võrgustikes, töögruppides ja organisatsioonides. Toetame esindusorganisatsioonide ja liitude võimekust filmisektori eest seismisel ning **kaasame aktiivselt kõiki huvigruppe** oma tegevustesse.

1.3. Tähtsustame **rahvusvahelisel tasemel filmihariduse** andmise olulisust Eestis. Seisame filmivaldkonna professionaalide järelkasvu eest ning toetame **filmitegijate oskuste ja teadmiste** järjepidevat arendamist, mh koolitustel osalemist, töötubade ja konverentside korraldamist jms, seda nii Eestis kui ka välisriikides. Eriti oluliseks peame **režissööride ja stsenaaristide** toetamist, pakkudes neile mh koolitusi, rahvusvaheliste filmifestivalide külastamise toetust ja erialaste võrgustike tugevdamist. Koostöös teiste rahastajatega seisame selle eest, et režissööridele ja stsenaaristidele oleks suunatud stipendiume, mis võimaldavad tegeleda oma oskuste arendamisega filmitootmise vahelisel ajal.

1.4. **Tunnustame Eesti filmitegijaid** ning jätkame Eesti Filmi- ja Teleauhindade gala korraldamise toetamist, et tuua senisest veelgi rohkem esile häid Eesti filmi- ja teletegijaid ning tõsta avalikkuse teadlikkust filmi- ja telemaastikul toimuvast.

1.5. Tegeleme toetuskava **Film Estonia** rakendamisega, mõjude analüüsimisega ning pideva arendamisega, tagamaks toetuskava vastavus turu ootuste ja nõudmistega. Kuigi toetuskava on Eestile majanduslikult osutunud tulutoovaks, ületab potentsiaalsete projektide huvi toetuskava võimalused, mistõttu toetame Film Estonia mahtude kasvatamist ja toetuskava tõhusamaks elluviimiseks programmi tegevuskulude suurendamist. 2028. aastaks peaks Film Estonia tagasimakse meetme eelarve olema vähemalt 10 miljonit eurot aastas.

1.6. Osaleme Tallinnas rahvusvahelistele standarditele vastava **filmilinnaku** väljaarendamisel riiklikult olulise kultuuriobjektina. Loodav filmilinnak toetab Eesti kui filmitootmise sihtriigi võimalusi kvaliteetsete teenuste osutamiseks.

1.7. Panustame valdkonna **innovatsioonivõimekuse** arendamisse, toetame ettevõtete võimekust **tehnoloogia arenguga** (sh tehisaru rakendamisega) sammu pidada. Viime koostöös partneritega ellu valdkonna ettevõtetus- ja ekspordipotentsiaali toetavaid tegevusi, panustades tulevikus ka mängutööstuse arendamisse. Osaleme partnerina rahvusvahelistes projektides, mis integreerivad tulevikus paremini tehisaru kasutamise võimalusi filmivaldkonnas.

1.8. Juurutame Eesti filmitööstuses **keskkonnateadlikkuse**² ja säästlikkuse põhimõtteid, et seeläbi vähendada filmide tootmisega kaasnevat ökoloogilist jalajälge.

TEGEVUSSUUND 2: TEADLIK FILMIPUBLIK

ALAEESMÄRK: Eesti publik on kõrge audiovisuaalse kirjaoskusega ja filmiteadlik, armastatakse vaadata nii kodumaiseid filme kui osatakse hinnata ka rahvusvahelist heal tasemel kinokultuuri.

2.1. Töötame välja Eesti filmi **kuvandiloome strateegia** ning viime seda ellu eri algatuste, kampaaniate ja sündmuste kaudu. Eesti filmi kuvand peab olema nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel turul tunnustatud, atraktiivne ja eristuv.

2.2. Peame filmide finantseerimisel oluliseks **turunduse ja levi** senisest suuremas mahus toetamist. Taotleme riigieelarvest filmide turunduseelarve suurendamist. Korraldame filmitegijatele turunduskoolitusi ja meistriklasse rahvusvaheliste ekspertide osalusel. Tutvustame Film Estonia toetuskava võimalusi ja siinseid teenusepakkujaid rahvusvahelistel filmiturgudel.

² Keskkonnateadlikkus filmi valdkonnas vastutustundlikku lähenemist filmide tootmisprotsessile, aga ka loomeprotsessile laiemalt, mille eesmärk on vähendada filmi ökoloogilist jalajälge ja edendada keskkonnahoidu.

2.3. Panustame filmitootmise varajases faasis filmitegijate võimekusse publiku ootustega arvestamisel ja pakume **publiku kujundamise**³ teemalisi koolitusi ja nõustamist.

2.4. Toetame **lastele ja noortele** suunatud filmide tegemist. Kasvatame ühiskonnas **filmialase teadlikkuse ja audiovisuaalse kirjaoskuse** taset ning toetame lastele ja noortele suunatud filmihariduslikke algatusi. Loome tingimused audiovisuaalsete teoste kasutamiseks õppetöös. Selleks tuleb järjepidevalt koolitada õpetajaid ning arendada koostöös ülikoolidega metoodilisi materjale. Õppematerjalide loomine värskest valminud Eesti filmide juurde peab toimuma süsteemselt. Toetame lastele suunatud filmisündmuste, -festivalide ja -koolituste korraldamist, et anda lastele esimene praktiline oskus filmide loomisel ja filmide mõistmisel. Töötame selle nimel, et õppetöös audiovisuaalseid teoseid kasutavate koolide arv kasvaks ning õpetajaks õppivate tudengite õppekavades oleks valikainena esindatud filmihariduse õppekava.

2.5. Arendame järjepidevalt Eesti filmi ja filmipärandi **voogedastusplatvormi Arkaader**, mis pakub vaatajatele rikkaliku sisuga ja kvaliteetset kasutajakogemust võimaldavat keskkonda. Arkaader annab ligipääsu suurele hulgale eesti filmidele ja võimaldab neid materjale kasutada koolide õppetöös. Arkaaderi kaudu saavad huvilised tutvuda Eesti filmidega eri žanritest ja eri ajastustest. Töötame selle nimel, et tulevikus oleks Eesti filmid Arkaaderi vahendusel kättesaadavad kõikjal maailmas.

2.6. Toetame **väärtfilmikinosid** eesmärgiga rikastada Eesti filmimaastikku, soodustada väärtfilmide levi ja kättesaadavust ning aidata kaasa kultuurilisele mitmekesisusele eri Eesti paikades. Töötame Kino Artise põhjal välja kaasaegse ja kõikehõlmava **väärtfilmikeskuse** kontseptsiooni ning asume seda koostöös partneritega ellu viima. Filmikeskuse eesmärk oleks pakkuda sisulist alternatiivi kommertskinodele ning muutuda filmikultuuri ja -hariduse nurgakiviks. Filmikeskus tagab kvaliteetsele Eesti filmile (sh pärandifilmidele) senisest paremad levivõimalused.

2.7. Viime koostöös Rahvusarhiivi filmiarhiiviga läbi **filmipärandi digimist**. EFI hoole all on kõik Tallinnfilmi stuudios aastatel 1941-2001 valminud filmid, mis moodustab valdava enamiku Eesti filmipärandist. Tallinnfilmi ja selle eelkäijate pärandi hulgas on 10 734 nimetust, sealhulgas 150 mängufilmi, 814 dokumentaalfilmi, 232 animafilmi ja 8985 ringvaate pala. Digimise tulemusena on aastaks 2028 vähemalt 75% Tallinnfilmi mängufilmi-, anima- ja dokumentaalfilmipärandist digitaalselt kättesaadav, sh Arkaaderi vahendusel.

2.8. Toetame **filmiteaduse ja filmiajaloo uurimise** arengut Eestis. Oleme filmiuurijatele koostööpartneriks filmipärandiga seotud materjalide kogumisel, samuti anname välja filmiajaloo uurimise toetusi. Seisame filmiteaduse lisamise eest rahvusteaduste nimistusse. Osaleme aktiivselt Eesti filmi ajalooraamatu koostamisel koostöös mitmete valdkonna partneritega, sealhulgas filmiajaloolaste, -teadlaste, -kriitikute ja erinevate organisatsioonidega, et pakkuda terviklikku ja põhjalikku ülevaadet Eesti filmi ajaloost, arengust ja selle tähtsusest rahvuslikus kultuuripärandis.

³ Publikut kujundava lähenemise keskmes on sihtrühma vajaduste ja ootuste mõistmine ning selle teadmise põhjal filmi- või meediakampaania või tegevuste kohandamine, et saavutada maksimaalne mõju ja kaasatus.